

**סיכום פורום  
מובילי קהילות #2**



בשיתוף עם עדת הצופים המעורבים

# חינוך חברתי-קהילתי בקהילה מעורבת:

## אתגרים (כי מסתבר שאי אפשר בלי...)

- הגדרת החילוניות כזהות מובחנת (ולא רק בלעומתיות אל מול הזהות הדתית): חידוד הערכים החילוניים, והשאלה מה יכול להיות מרחב חילוני משמעותי בזמן התפילה.
- יש נקודות על ציר הזמן שהן יותר מאתגרות (למשל שנת בר/בת מצווה) המדגישות את ההבדלים.
- המרחב החינוכי המעורב דוחף להגדיר הגדרה עצמית כבר מגיל מאוד צעיר, גם כשהבחירה האישית היא לא להגדיר, ומהצד השני יש תנועה סותרת – חיפוש תמידי אחר המכנה המשותף ופחות התעסקות בזהויות מובחנות.

מה  
הזהות  
שלי?

## סיכום פורום מובילי קהילות #2

- לקבוצה הדתית יש עוגנים קהילתיים משלה (בית כנסת למשל), וזה מייצר מעגלי שייכות נפרדים וחזקים בתוך קהילה מעורבת, המשפיעים גם על המרחב החינוכי.
- בקהילות עירוניות, תנועת נוער מכילה עוד קהילות או בתי ספר וזה מאתגר את תחושת השייכות לקהילה הספציפית.
- צריך להתאמץ על המרחבים החברתיים-קהילתיים המעורבים בעיקר בשבתות.
- כשזה נוגע לחינוך חברתי-קהילתי יש מתח לא פשוט לפעמים בין השיקול החברתי לבין השיקול הערכי (למשל: לילדה מתאים יותר מבחינה חברתית במסגרת חינוכית דתית/חילונית, אבל המסגרת החינוכית המעורבת תואמת יותר את השקפת העולם המשפחתית).
- קיים אתגר חינוכי ביחס למשפחות שלא הגיעו לקהילות או למסגרות החינוך בגלל הסיפור המעורב, כך גם בשבט עירוני מעורב שהילדים לא באו מחינוך מעורב/קהילה מעורבת. במקרה כזה צריך לפתח שפה, מנגנונים, וכו'.

האם אני  
מרגישה  
שייכות  
לקהילה  
ולרעיון  
המעורב?

- כשרוצים לשמור על מסגרת חברתית שמתאימה לכולם יש אתגר משמעותי למתן בחירה בתוך גבולות ברורים, ומצד שני לא לתת תחושה שמכריחים לעשות משהו (במיוחד מול החילונים).
- האם ניתן לקיים חינוך חברתי מעורב כאשר אין איזון כמותי בין זהות החניכים?
- הקבוצה החילונית נוטה לפרוש מתנועת הנוער המעורבת.
- איך יוצרים שותפות: ישנה תחושה שהקבוצה החילונית תמיד מוותרת, ומצד שני הקבוצה הדתית לא מקבלת מספיק ביטוי לזהות שלה – כיצד מוצאים את המכנה המשותף מבלי להרגיש התפשרות מתמדת?

איך  
מתחנכים  
וצומחים  
יחד?

## סיכום פורום מובילי קהילות #2

- ילדות במסגרת חינוכית מעורבת עשויה להיתפס כטבעית ו'נורמאלית', אבל כשיוצאים 'החוצה' פתאום נולדת הבנה שזה שונה ומצריך להסביר או להצדיק, וגם נוצרת חוויה של זהות "לא מספיק דתיה/חילונית" מול אלה שגדלו במקומות עם זהות אחת מובהקת.
- חשש מאליטיסטיות, מעורבות עם עצמנו בלבד. ישנה הומוגניות בקהילות המעורבות ואין מעורבות עם מי ששונה מאיתנו מן הבחינה הפוליטית או הסוציו-אקונומית, למשל. יש אתגר של 'בועה' בחיים בקהילה מעורבת, לא באמת מאפשרת חשיפה לאתגרים נוספים של החברה הישראלית.

מה עם  
העולם  
שבחוץ?

## תובנות (או לא להיות)

- טיפוח וחינוך גם לנפרדות ולא רק למכנה המשותף - האם זו הדרך? אולי להתאמץ למצוא מקום לזהויות נפרדות בתוך המרחב החינוכי החברתי-קהילתי, כי ישנה תחושה שדווקא ההיבט המעורב יותר מבורר.
- האם יש גבולות למעורבות? מורכב לייצר איזון בין ה"יחד" לבין הזהות הייחודית, ולכל קהילה יש איזונים אחרים שנכונים לה בכללי גם במרחב החינוכי הקהילתי.
- חינוך חברתי-קהילתי מעורב צריך לתת מקום לשתי הזהויות בצורה שוויונית, ולתת לשוויון הזה ביטוי אמיתי.

מה ביחד  
ומה לחוד?

## סיכום פורום מובילי קהילות #2

• כשלקהילה יש חינוך פורמאלי מעורב ודומיננטי, אז יותר קל 'לשחרר' את החינוך הבלתי פורמאלי למרחב נפרד. האם זה קורה גם להפך?..

• כשאין איזון בין קבוצות הזהות בקהילה, אז קשה למעגלים להיפגש זה עם זה, ואז דווקא החשיבות של החינוך החברתי-קהילתי עולה.

• יש הבדל משמעותי בין חינוך חברתי-קהילתי בקהילה עירונית מעורבת לבין קהילה יישובית מעורבת, והאתגרים שונים:

בקהילה יישובית יש שכבת גיל מוגדרת, ואין מסגרות חברתיות 'מתחרות', וגם המרחב הפיזי מאפשר את החיבורים, לעומת קהילה עירונית שבה יש הרבה מעגלים חברתיים שמתערבבים, וגם הרבה מסגרות שמצריכות בחירה מתוכן.

בקהילה עירונית יש קהילות ומרחבים שיש בהם אנשים מקבוצות זהות שונות ולא דווקא מוגדרות, בקהילה היישובית יש נטייה להתייחס באופן משמעותי לנוכחות של כל אחת מקבוצות הזהות במרחבים הקהילתיים.

• להכניס מרכיב של אקטיביזם בחינוך החברתי-קהילתי המעורב, להשפיע על החברה הישראלית. לא להישאר במקום אליטיסטי ומתנשא. בצופים הפוטנציאל לחיבור ומפגש עם החברה הישראלית קיים, וכדאי להשתמש בו.

• לדחוף את השמיניסטים למסגרות המשך נוספות, לא דווקא מכינות מעורבות. לפתוח את הראש לעוד היכרות עם עוד דברים במציאות הישראלית.

מה המקום  
של החינוך  
החברתי  
בקהילה?

אז מה  
עם העולם  
שבחוץ?

## סיכום פורום מובילי קהילות #2

- סובלנות על הציר הדתי-חילוני היא לאו דווקא סובלנות ביחס לדברים אחרים (למשל לגבי הציר הפוליטי ימין-שמאל).
- יכול להיות שחינוך בקהילה מעורבת משמעותו לא לטפח את הזהות שלי, אלא להיות מסוגל להכיר, להבין, לגלות אמפתיה ולהגן על מקומו של "האחר"?
- החיים בקהילה מעורבת הם דרך לגדל ילדים חושבים יותר (לא בהכרח אקטיביסטית). ביציאה למסגרות אחרות יש קרקע ליותר פתיחות, על בסיס הלמידה והחוויה שהדברים הם לא שחור לבן. ישנה טבעיות באופן קבלת אנשים או ידע כיצד לגשר על הפערים.
- האם חינוך בקהילה מעורבת יכול להצטמצם לחינוך לסובלנות? משם נובע בעצם הכל? אבל האם החינוך החברתי-קהילתי מעורב מייצר פרופיל בוגר "סובלני" יותר, מורכב יותר, במכלול מרכיבי אישיות או/ו בזהותו היהודית?
- פתיחות וכנות מאפשרות מרחב חינוכי מעורב משמעותי. אחת השאיפות של חינוך חברתי-קהילתי מעורב היא לייצר חברה שמותר בה לשאול באופן פתוח ורגיש, לרבות השאלה למה הזולת זקוק ממני כדי לבוא לידי ביטוי במלואו.
- ללמוד מהפשטות והטבעיות של שכבת הגיל הצעירה - האם ישנה יכולת או מוכנות שלנו כאנשי חינוך לתת לילדים ולנוער למצוא את הפתרונות באופן עצמאי? האם אנחנו מסוגלים "לשחרר" את שדה החינוך הזה?

בקהילה  
מעורבת  
גדלים  
קצת אחרת?

---

**ניפגש במפגש הפורום הבא!**

**יום רביעי | 9.3 | ו' אדר ב'**

בנושא: איזון בין קבוצות בקהילה